

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

13. Declaratur amplius, officium virtutis ut bonum sit non posse esse
finem virtutis, nonnullae obiectiunculae solvuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

Phil. de
Epicur
et Stoic.

Rom. 7. de
vitiis
et p.

lib.

Phil. 16.
Eph. 119.
cap. 10.

1. Rom. 11.
2. Rom. 12.
3. Rom. 13.
4. Rom. 14.
5. Rom. 15.
6. Rom. 16.

beatitudinem. Vnde Augustinus, cum nihil in ipso homine esse careret, nisi corpus & animam, unde beatitudo à Philosophis petita fuerit vel posset peti, in Epicureis & Stoicis veluti duobus omnium Philosophorum extremis omnes compellans. Quid dicitis, inquit, Epicurei, quæ res facit beatam vitam? Respondent: voluptas corporis. Quid dicitis Stoici, quæ res facit vitam beatam? Respondent: virtus animi. Quænam ad hominem pertinet, si ab illo est vita beata, nihil restat præter corpus & animam. Aut corpus est causa beata vite, aut anima est causa beata vite: si plura queris, ab homine recedis. Et in sermone de verbis Apostoli. Fuerunt philosophi seculi huius, alij parauerunt non esse beatitudinem nisi secundum carnem vivere, & bonum hominis in voluptate corporis posuerunt. Isti philosophi Epicurei dicti sunt &c. Existerunt autem alij superbi, quasi à carne se remouerunt, & totam spem beatitudinis sue in anima sua constituerunt, posuerunt summam bonum in virtute sua. Tales fuerunt philosophi, qui Stoici nuncupati sunt: illi secundum carnem viuentes; isti secundum animam viuentes: nec isti, nec illi secundum Deum viuentes. Et inferius: Dicebat Epicurus: Mihi frui carne bonum est. Dicebat Stoicus: Mihi frui meâ mente bonum est. Dicebat autem Apostolus: Mihi autem adhaerere Deo bonum est. Dicebat Epicurus: Beatus, cuius est in fructu voluptas carnis eius. Dicebat Stoicus: Imò beatus, cuius est in fructu virtus animi eius. Dicebat Apostolus: Beatus cuius nomen Domini spes eius. Iam verò dubitari non potest, quin quemadmodum animus carnalisissimus est, porcotamque verius quam hominum, qui corpore suo, & ejus voluptatibus frui cupit: ita superbissimus sit, qui seipso, & suâ virtute velut boni fine, & felicitatis fonte, vel ejus parte gaudere cupit. Nam ut rectissime Augustinus de talibus Philosophis Peripateticis atque Stoicis loquens: Cum seipso sibi quasi suo bono animis gaudet, superbus est. Nec rationem alibi tacet: Cum ergo anima in seipsa delectatur, nondum se incommutabili delectatur, & ideo adhuc superba est, quia se pro summo habet, cum superior sit Deus. Ideoque paulò ante & passim a superbo appellat Stoicos; & eorum superbas inflatasque virtutes, superbumque conatum fabricandi sibi beatitudinem, dum virtutem propter seipsam expe-

tendo, ratio seipsa suâque virtute fruitur. Quam beatitudinem isti philosophi quoniam non vident, nolunt credere, hic sibi conantur falsissimam fabricare, quanto superbior, tanto mendacior virtute. Propter hanc igitur superbiam Philosophorum honestiorum, qui virtutem propter se expetentes, & virtute suâ frui cupierunt, docet idem Augustinus, non tantum Epicureos, qui virtutis officia ad carnis oblectamenta retulerunt, sed etiam Stoicos vixisse secundum carnem, quantumcumque à carne recessisse viderentur. Nam de utriusque loquens: Sicut, inquit, loquitur Scriptura divina, secundum carnem vivere utriusque monstrantur. Secundum carnem autem vivere, juxta veracissime Scripturæ & Augustini sensum & phrasim, non est iteriter bene, sed culpabiliter male vivere. Secundum carnem vivere, inquit ibidem Augustinus, profecto malum est, cum ipsa carnis natura non sit malum. Et Apostolus ei attestatur: Si secundum carnem vixeris, morieris. Et: Prudentia carnis, qualis omnium Philosophorum & secundum carnem viventium fuit, mors est. Quamobrem Augustinus, cum recens a conversione suâ Philosophorum phrasin dixisset in libris adversus Academicos, nihil aliud esse beatè vivere, nisi secundum id quod in homine optimum est vivere, hoc est, ut explicuerat, secundum mentem atque rationem, sicut hoc apud Stoicos Peripateticosque celebrissimum est, jam proreclior in Christiana doctrina id retractavit. Quamquam, inquit, appetit ad hominis naturam, nihil est in eo melius quam mens & ratio: sed non secundum ipsam debet vivere, qui beatè vult vivere: alioquin secundum hominem vivit, cum secundum Deum vivendum sit, ut possit ad beatitudinem pervenire: propter quam consequendam non seipsa debet esse contenta, sed Deo vivens nostra subdenda est. Secundum hominem autem vivere prorsus idem est Augustino, quod secundum carnem vivere, & male vivere, sicut utrumque ex decimo quarto de Civitate liquet: ubi in istis Apostolicis phrasibus, quibus nos vetat secundum carnem vivere, & inter opera carnis maxime quoque spiritualia, uti hereses & animositates enumerat, ipsum hominem vult nomine carnis intelligi.

Ibid. c. 4.

Lib. 14. de
Civitate. c. 2.

lib. 1. 2.

Rom. 8.

lib. 1. contra
Acad. cap. 2.

lib. 1. de
tract. c. 1.

Lib. 14. de
Civitate. c. 2.

CAPVT XIII.

Declaratur amplius, officium virtutis ut bonum sit non posse esse finem virtutis, nonnulla objectiuncula solvuntur.

Super supra
c. 11. innotuit.

QUæ quidem si rectè intellecta fuerint, desinet mirari recentiorum quidam Augustini doctrinam tanquam incredibilem, quæ docuit, virtutes cum ad seipsas referuntur, nec propter aliud expectantur, inflatas ac superbas esse: sed potius doctrinæ profunditatem, soliditatem, constantiamque mirabitur. Nititur enim fundamentis Christianæ religionis immobilibus, per quorundam Christianorum Philosophiam labefactis,

de ultimo boni fine, de officiis vitæ omnibus in eum retorquendis, de mansoria dilectione creatoris, ac transitoria creaturæ, de fruendo solo Deo, utendisque creaturis. Nihil hic juvat, commodi nempe quæ intenditur esse naturæ convenientem, per rectam rationem regulari, actum esse honestum. Quantumcumque enim naturæ conveniat quod intenditur, & ratione reguletur, & actus honestus esse videatur, juxta sanctissimam Augustini doctrinam

Strinam firmissimè repetitam, si non sit propter hoc, propter quod fieri debet vera sapientia præcipit, hoc est, ut identidem inculcat, propter verum Deum, ipso non recto sine peccatum est. Hæretur enim in creatura, per quam in Deum omnium officiorum finem transire debuisset. Nam & ipsi actibus humanis quantumvis honestis utendum, non fruendum est. Nec frui est aliud quàm rem propter se diligere, illi propter se inherere, capere ex illa voluptatem, prout diversis locis Augustinus exponit. Quod ita per se quoque perspicue liquet in actionibus, per quas quilibet creaturis, cibo, potu, lusu, gloria, laude, ipsoque virtutis actu quando volumus fruimur, ut vel bruta, si loqui possent, non alià se re frui dicerent, nisi illà quam propter se diligunt, cui propter se inhaerent, ex qua propter se dilectà voluptatem capiunt.

Neque verò quicquam refert, quòd res illa vel actus ille dicatur intendi ut finis proximus, & in Deum per se tendere. Sic enim in illis casibus de quibus loquimur intenditur, ut fruendo in illo haeratur, eo profus modo quo per peccata venialia, fruimur quibuscumque creaturis. Nec aliter actus quantumvis honestus per se tendit in Deum, nisi quia talis est, qui in eum referri possit operante voluntate. Sic autem & honoris, & laudis, & gloriæ, & pecunie, & cibi, potusque moderate sumendi appetitus, & uxoris concubitus in Deum retorqueri potest: Sed quamdiu hoc non fit, & in ipsis actionibus per se spectando honestus, vel in earum objectis bonis haeret animus, quantumcumque honesta esse videantur, ipsa non recti finis appositione & animi inhaerentia peccatur: nec amplius manent finis tantum proximus, sed etiam non totius vitæ, illius tamè actionis profus ultimus: quo nihil amplius ex Augustini doctrina ad peccatum necessarium est, uti satis explicuimus.

Multo minus ad infringendam vel eludendam ejus doctrinam proferri potest, quòd Stoici finem totius vitæ ultimum & beatitudinem in virtute collocaverint. Quamvis enim illud verum sit, non tamen propterea

non quilibet qui virtutes propter se expetiverint, ex ejus principijs doctrinaque superantur. Non enim in eo se fundat Augustinus, quòd totius vitæ finis ultimus virtus esse diceretur, sed quod propter se expeteretur, quod ad se referretur, & non in Deum: Nam, inquit, virtutes ad quodlibet adipiscendum vel tenendum nisi ad Deum retulerit, etiam ipsa vitia sunt potius quàm virtutes. Et rursum: Deo enim serviunt in hominibus, à quo donantur hominibus.

Quod verò dicuntur Philosophi beatitudinem in virtute collocasse; hoc omnes faciunt, quotquot illam propter se expetendo non in Deum intentione voluntatis referunt, sive illam, finem profus ultimum esse credant, sive non credant. Nam ut is qui re quacunque frui cupit, non ex ea beatitudinem aut partem ejus decerpere velit, fieri nullo pacto potest. Frui quippe velle, non est aliud quàm se beare velle, sive ex toto, sive ex parte, rebus quas propter se diligimus. Vnde Augustinus: Res quibus fruendum est, nos beatos faciant, nempe, sive errore, sive veritate. Si enim veritas re quapiam fruendum doceat, revera beatum facit, si falsitas opinionis humana, falsa quoque beatitudo consequetur. Beatitudo namque sive vera sive falsa in rei per se dilectæ fruitione constituta est.

Vnicum alicujus momenti ex Augustino à nonnullis opponitur, quòd Augustinus, inquit, sepe doceat esse honestum propter honestatem, vel propter observantiam legis operari. Vnde voluntate Augustini in libro octoginta trium questionum, questione trigesima. Sed quia difficultas ista in errore, quo sancti Augustini doctrina de virtutibus non intelligitur, imo pervertitur, fundata est, & sine plena explanatione justitiæ & honestatis, quæ in omni opere bono diliguntur, ac diligere debent, expediti non potest, eam alteri loco, ubi de natura virtutis & operis boni ex professo sermo erit, reservabimus. Nam ex istis, quæ illo in loco dicenda sunt, per se difficultas ista reserata & soluta patefiet.

CAPVT XIV.

Finis boni, & omnis officij boni, & virtutis, est solus Deus juxta sanctum Augustinum.

ET hæcenus quidem ostendimus, finem boni ad quem omnia omnino humanæ vitæ officia ex omnium Philosophorum sententia (nisi forte Scholasticos nonnullos, de quibus jam diximus, aliquis exceptos velit) referri debent, non esse corpus vel aliquid ejus, non esse etiam animum vel aliquid ejus, sive illud virtutem, sive actus animæ honestos, sive alio nomine quocunque voces. Ex quo sanè per se liquido sequitur, illud esse debere extra & supra corpus

& animum; nec aliud inveniri posse, nisi unum & verum Christianorum Deum. De quo pulchrè Augustinus: Finis est nisi seu summum hominis bonum, à quolibet ubi constituitur, non invenitur, nisi aut in corpore, aut in animo, aut in Deo, aut in duobus aliquibus horum, aut certe in omnibus. Quod si didiceris, neque summum bonum, neque aliquam partem summi boni omnino esse in corpore, duo restabunt, animus & Deus; quorum vel in uno, vel in ambobus sit. Si autem didiceris & didiceris hoc idem de animo, quod de corpore, quid aliud iam nisi Deus